

Een leuk avondje uit

JETSE BATELAAN / HETPALEIS - THEATER ARTEMIS - HET ZUIDELIJK TONEEL

Song and dance op een strak gespannen koord

Pieter T'Jonck
Gezien op 08 oktober 2022
hetpaleis, Antwerpen

‘Een leuk avondje uit’. Hollandser kan een titel niet zijn. Nederland, het land van leuk en lekker, maar dan wel liefst met niet teveel gedoe, en zeker geen emotioneel gedoe. Gewoon: leuk. Als in: doe maar gewoon, dat is al gek genoeg. Ik denk dat Nederlanders een beetje op Belgen lijken. Als Jetse Batelaan zich ermee bemoeit wordt het echter een pak ingewikkelder, maar ook hartveroverend. Echt, en leuk. *Echt* leuk.

11 OKTOBER 2022

Het begint er mee dat het op dit avondje helemaal verkeerd gaat. Niet op het podium, want daar speelt de cast alsof zijn leven ervan afhing. Met zijn achten wachten ze ons op als de show begint. In gouden pakjes, met gouden buishoeden die ze galant ten groet afnamen staan ze achter elkaar, als een bloem die open bloeit, het publiek op te wachten. Geen vergissing mogelijk: dit wordt een op en top Amerikaanse musical, *song and dance* en niets dan positieve gevoelens. Hoe lang het ook duurt voor de show begint, de stralende glimlach wijkt niet van hun rood gestifte lippen.

Dat ene detail, die rode lippen, is wel wat vreemd: ook de mannelijke leden van de cast hebben rouge op de lippen. Doordat alle leden van de cast dezelfde outfit dragen wordt het genderonderscheid zo erg vaag. Toch let je daar eerst weinig op. In een *chorus line* zijn genderonderscheidingen immers altijd wat vaag omdat om glitter, glans en bravoure de boventoon voeren. De fantasie, eerder dan de ‘realiteit’. Zo ook hier.

Maar achter de schermen draait alles vierkant. Een vrouwelijke truckchauffeur probeert attributen af te leveren, maar komt er maar niet achter hoe ze aan de ‘laad en los’ moet geraken door al die enkele richting straten, paaltjes en verkeersknippen in Antwerpen.

Goele Derick, een technicus, zit er helemaal door. Volgens haar dokter heeft ze een burn-out, maar toch kan ze het niet laten om zich op te winden over wat de

performers denken en doen op en naast het podium. Ze breekt er zich bijvoorbeeld het hoofd over of Chris nu wel of niet een homo is, en wil per se een verschil ontdekken tussen Rosanne en Mylène, een eeneiige tweeling (echt waar!). Ze wil 'het' weten kortom, behalve dan waar het haarzelf betreft…

Ze is het perfecte tegendeel van de andere technicus, Willemijn Zevenhuijzen. Een stoer mens, dat ooit besloten moet hebben zich door niets of niemand van de wijs te laten brengen (maar wel nog bij moeder thuis woont), en ook weigert om maar iets te doen wat niet strikt binnen haar *job description* valt. Zoals: de parlofoon opnemen als die treurige truckchauffeur weer eens aanbelt. Laat staan de deur voor haar opendoen. Toch kan ze het niet laten om met haar hamer te zwaaien, ook al is dat evenmin haar taak.

En dan is er nog Mourad Baaiz, de kostuumontwerper die ooit toneelschool liep maar nu dus kostuums bedenkt, maar verder niets kan. Zelfs een knoop aannaaien kan hij niet. Hij durft ook niets en wil ook niets. Of kan hij het gewoon niet opbrengen om iets te doen? Van de drie types achter de schermen is hij de meest depressieve. Af en toe vermoed je dat hij niets liever zou willen dan schitteren op het podium, in glitterkostuums, met glanzende laarzen in lakleer… Maar nee, dat is voorbij. Dat is niet meer voor hem weggelegd zie je hem denken.

Het gekke is dat je de Broadway show alleen en sourdine meemaakt. De performers zingen niet eens op halve sterkte hun nummers. Ze fluisteren ze bijna, zo stil dat ik zowat de helft ervan pas laat herkende terwijl het toch allemaal *evergreens* zijn, genre 'Edelweiss' (The Sound of Music) of 'Aquarius' (Hair). Maar de pasjes en smachtelijke gebaren die erbij horen komen wel op volle sterkte door, ondersteund door gimmicks als gefronste gouden gordijnen, verrolbare zilverkleurige trappen en kostuums die een glitterversie zijn van alledaagse kledij (en nagenoeg altijd zonder genderonderscheid). De doorgaans onzichtbare en zeker onhoorbare medewerkers achter de schermen kan je daarentegen luid en duidelijk horen, en ook zien, want er zijn geen coulissen.

Dan gebeurt er iets vreemds. Plots dwalen doodgewone mensen tussen twee nummers zomaar over het podium. Je moet al heel goed opletten om te merken dat het leden van de *chorus* zijn die tijdelijk ontbreken in de *line up*. Willemijn en Goele vragen naar hun pasje en ontdekken zo dat ze vreemde namen dragen als 'angst' en 'schaamte'. Marjan de Schutter (die ook de wanhopige truckchauffeur speelt) heeft ook een baby bij zich, maar diens naam is zo afgrijselijk dat Goele noch Willemijn ze over hun lippen krijgen. Zou het kunnen dat de baby 'hoop', of 'vreugde' heet?

Een chaos van je welste, maar dan wel één die perfect geregisseerd is

De komst van die verstekelingen doet vooral bij Willemijn alle stoppen doorslaan. Dat soort emoties moet met alle geweld buiten de deur gehouden worden vindt ze. Ze vordert de toeschouwers op om deze ongenode gasten buiten te werken en de deuren te barricaderen. Geloof het of niet, maar het publiek gaat er gewillig in mee. Op dat ogenblik wordt de voorstelling een chaos van je welste, maar dan wel één die perfect geregisseerd is.

Om een lang verhaal kort te maken: de emoties blijken steeds weer binnen te dringen. Het gevolg: de drie personages achter de schermen worden deel van het de glamour van het podiumgebeuren, al kost het heel wat moeite om Mourad zover te krijgen. Klap op de vuurpijl: Willemijn bekent dat ze

smoorverliefd is op Goele, die dan weer triomfeert door tussen Rosanne en Mylène te dansen.

Het stuk eindigt met een letterlijk wervelende show. De *chorus line* verschijnt in zilver- en goudkleurige baljurken. Het al bij aanvang onzekere genderonderscheid stuikt hier helemaal in. Daartussen pronken de drie personages uit de coulissen, Mourad met blinkende lakleren laarzen. Rook alom, aangejaagd door een windmachine die gouden *ticker tapes* de zaal inblaast. Vanaf de trap midden op het podium daalt ook Marjan De Schutter als de onfortuinlijke truckchauffeur af om deel te hebben aan de vreugde. Instant geluk en ontroering. Alles kwam goed.

Op het meest directe niveau gaat ‘een leuk avondje uit’ dus over iets basaal: als mensen hun emoties en verlangens niet erkennen, loopt alles vast en is niets mogelijk. Als ze dat wel doen gaan alle deuren open. Stroomt alles . Maar het is ook een voorstelling voor kinderen vanaf 8 jaar. Omdat ze zo nadrukkelijk aangeeft dat het zomaar zou kunnen dat jongens niet op meisjes maar op jongens vallen, en omgekeerd, en dat jongens ook wel eens meisjesachtig kunnen zijn en omgekeerd, geeft ze op een hartveroverende manier de boodschap mee dat je daar helemaal niet mee hoeft in te zitten.

Het briljante van de voorstelling zit echter niet in die (belangrijke) boodschap maar in de vorm die Jetse Batelaan ervoor koos: de Broadway show. Zo’n shows zijn immers het summum van ‘doen alsof’, van ‘happy ever after’. Het summum van rolbevestiging, van de status quo, in obsessief vrolijk, volkomen zinloos gesticuleren, in glitter en glans die met de werkelijke wereld geen moer te maken hebben. Ballet van de Nieuwe Wereld kortom.

Of het ook 'waar' is doet er voor even niet meer toe

Hier blijkt echter dat net die glamour, dat onwerelds schone, ook de uitlaatklep is voor gevoelens en gedachten die in een puriteinse wereld geen plaats hebben. En dat zowel voor de performers als de toeschouwers. De show is hier dubbel gecodeerd. In de glitter verschijnen ook krachten die in de puriteinse wereld van vandaag, waar de VSA koploper in waren en zijn, elders geen plaats hebben.

Essentieel in die ‘umwertung’ van de Broadway show is dat Batelaan hier alle leden van de *chorus line* op het podium én in het programmaboek als individuen presenteert. Hij laat je zo nadenken over de vraag waarom iemand in godsnaam zijn leven zou verspillen aan het aanleren van al bij al onnozele pasjes en dansjes en even middelmatige nummers die al honderden keren vertolkt zijn. Waar de oorspronkelijkheid dus ver te zoeken is. Dat is een paradox van belang, zeker als de ‘boodschap’ is dat we onszelf moeten vinden.

Als ik voor mezelf spreek: ik was diep ontroerd door deze voorstelling, ongeacht hoe evident de boodschap ook was en hoe conventioneel de vorm. Hoe dat komt? De voorstelling deconstrueert eerst omstandig hoe zo’n Broadway show werkt en toont zo hoe de performers daarin staan. Ze genieten ervan om situaties en emoties te spelen waar ze hun hart aan ophalen, ongeacht of die corresponderen met wat ze buiten dat spel nastreven.

Vervolgens gaat de showmachine, letterlijk en figuurlijk, op volle kracht blazen. Het wordt , voor even, ’echt’ Of het ook ‘waar’ is doet er plots niet meer toe. Dat is het verschil met het leven *off stage*. Dat is uiteraard altijd ‘waar’, maar voelt

daarom nog niet ‘echt’ aan. Doet dat eigenlijk al te zelden. Op die dunne koord tussen wat ‘echt’, maar compleet artificieel, en ‘waar’ maar vooral ook naar is wie heeft dat ‘ware’ trouwens bepaald? danst Batelaan met zijn onwaarschijnlijk sterke groep performers op een dunne, maar strak gespannen koord. Op een manier die steek houdt voor kinderen van 8 jaar, maar ook voor volwassen kinderen. Het is bovendien een bijzonder leuk avondje uit.